

Pentti Kouri in memoriam

Seppo Honkapohja

Johtokunnan jäsen

Suomen Pankki

Antti Suvanto

Osastopäällikkö

Suomen Pankki

Pentti Kouri (1949–2009), kansantaloustieteen professori ja pääomasijoittaja, kuoli 22.01. 2009 vaikean sairauden murtamana. Kouri syntyi ja vietti nuoruusvuotensa Kemijärvellä. Vuonna 1966 hän sai Suomen Kulttuurirahaston apurahan ja suoritti kansainvälisen lukion Atlantic Collegessa Britanniassa ensimmäisenä suomalaisena (samaan aikaan Martti Salomaan kanssa). Kouri aloitti kansantaloustieteen opinnot Helsingin yliopistossa syksyllä 1968 ja valmistui kaksi vuotta myöhemmin valtiotieteen kandidaatiksi pääaineenaan kansantaloustiede.

Valtiotieteen kandidaatin tutkinnon suoritettuaan Kouri siirtyi Yhdysvaltioihin. Siellä hän työskenteli aluksi ekonomistina Kansainvälisessä valuuttarahastossa (IMF). Syksyllä 1973 hän aloitti jatko-opintonsa Massachusetts Institute of Technologyssa (MIT). Tohtorin väitöskirja *Essays on the Theory of Flexible Exchange Rates* valmistui vuonna 1975.

Tohtoriksi väitelttyään Kouri aloitti akateemisen uransa määräaikaisena apulaisprofessorina (Assistant Professor) maineikkaassa Stanfordin yliopistossa. Sieltä hän kuitenkin siirtyi Yalen yliopistoon korkeammalle vakanssille

Pentti Kouri

nuoremmaksi professoriksi (Associate Professor) syksyllä 1977.

Lahjakas nuori tutkija alkoi jo näihin aikoihin olla kuuma nimi Yhdysvaltain akateemisilla työmarkkinoilla. Niinpä New Yorkin yliopisto tarjosi hänelle vanhemman professorin asemaa jo vuonna 1979. Tässä virassa Kouri työskenteli vuoteen 1988 saakka. Hän oli myös nimitettyä Helsingin yliopiston henkilökohtaiseksi ylimääräiseksi professoriksi vuosina 1980–84.

Kourin tutkimukset keskittyivät ennen kaikkea kansainvälisen talouden, erityisesti kansainvälisen makrotalouden ja kansainvälisen rahoituksen kysymyksiin. Hänen tutkimustensa aiheina olivat mm. valuuttakurssien määrytyminen ja pääomaliikkeet, pääomaliikkeiden vaikutus rahapolitiikan toimivuuteen, eri maiden rahoitusmarkkinoiden väliset riippuvuudet, kansainvälisen talouden sopeutumisprosessit ja valuuttamarkkinoiden toiminta. Tältä alueelta hänen tunnetuimpia tutkimuksiaan ovat yhdessä M.G. Porterin kanssa vuonna 1974 *Journal of Political Economy* -lehdessä julkaistu tutkimus pääomavirroista ja portfoliotasapainosta sekä vuonna 1976 *Scandinavian*

Journal of Economics -lehdessä julkaistu tutkimus valuuttakurssien, tulevia kursseja koskevien odotusten ja maksutaseen välisistä yhteyksistä. Myös eräisiin muihin Kourin tutkimuksiin kansainvälisen rahatalouden ja rahoituksen alueella on viitattu runsaasti. Tämän päätutkimusalueen lisäksi Kouri julkaisi 1970- ja 1980-lukujen taitteessa kaksi merkittävää tutkimusta, jossa kiinnostuksen kohteena oli kannattavuuden ja kasvun sekä maan ulkoisen tasapainon välinen yhteys.

Kourin kiinnostus akateemiseen tutkijan ja opettajan uraan alkoi kuitenkin 1980-luvun kuluessa väistyä muiden kiinnostuksen kohteiden tieltä. Vuonna 1988 hän luopui professuuristaan ja siirtyi kokonaan pois akateemisesta maailmasta liike-elämän puolelle.

Tutkijana Kouri oli poikkeuksellisen lahjakas. Häntä pidettiin yhtenä parhaimmista nuorista tutkijoista kansainvälisen makrotaloustieteen ja kansainvälisen rahoituksen alalla. Hänen merkitystään tällä alalla kuvaa esimerkiksi se, että vuonna 1985 julkaistussa alan tärkeässä käsikirjassa *Handbook of International Economics* (Volume 2) julkaistuista yhdestätoista katsausartikkelista seitsemässä artikkelissa viitataan Kourin tutkimuksiin. Vuonna 1995 taloustieteen Nobel-palkinnon saanut Robert Lucas julkaisi vuonna 1978 *Econometrica* -lehdessä käänteentekevän artikkelin ”Asset Prices in an Exchange Economy”. Artikkelin alussa Kourille esitetty kiitos kuvaa parhaalla mahdollisella tavalla Kourin merkitystä: ”This paper originated with Pentti Kouri, who posed me the problem studied below”.

Myös omakohtaisten kokemustemme perusteella voimme sanoa, että tutkijana Pentti oli hyvin laaja-alaisesti kiinnostunut kansantaloustieteestä. Keskustelut hänen kanssaan olivat poikkeuksetta antoisia ja avartavia. Tiedäm-

me myös, että Pentin kiinnostus akateemiseen tutkimukseen säilyi myös myöhempinä vuosina, vaikka hän ei enää itse tutkimuksen tekemiseen osallistunutkaan. Hän piti tiiviisti yhteyksiä moniin eturivin tutkijoihin ja kommentoi näiden tutkimuksia.

New Yorkiin siirryttyään Kouri tutustui muun muassa George Sorosiin. Pääomasijoittajana hän ryhtyi järjestämään suomalaiselle talouselämälle kansainvälistä rahoitusta. Näistä toimista ensimmäinen oli 280 miljoonan osake-rahoitus vakuutusyhtiö Pohjolalle. Sen jälkeen Kouri oli järjestämässä useita merkittäviä rahoitustoimia suomalaisiin yrityksiin. Suomessa hän tuli laajan yleisön tietoisuuteen ja tunnetuksi nk. Kouri-kaupoista. Monimutkaiset kaupat ja omistusjärjestelyt eivät kuitenkaan lopulta olleet menestyksekkäitä, ja ne johtivat hänen perustamansa Kouri Capital -yhtiön tuhoon. Tämän vaiheen Kouri on itse muistelmissaan rehellisesti kuvannut.

Kouri kertoo muistelmissaan myös, että hänen taideharrastuksensa syntyi asteittain henkilökohtaisen varallisuuden karttuessa. Varsinainen intohimo taiteeseen kehittyi varsin myöhään, vuonna 1988. Kouri keräsi maailman huipulta kuvataidekokoelman, joka löytyy nykyään Helsingin nykyaikaisen museosta Kiasmasta. Arvokas minimalismia ja arte poveraa sisältävä kokoelma päättyi Kiasmaan 1990-luvun lopulla. Pentti hankki omistukseensa myös suuren kokoelman Helsinki School -ryhmään kuuluvien valokuvataiteilijoiden teoksia.

Pentti Kouri jää historiaan erittäin lahjakkaansa tutkijana. Lyhyeksi jääneen akateemisen tutkijan uransa aikana hän ehti tehdä muutamia todella merkittäviä kontribuutioita kansantaloustieteeseen. Kourin nimi elää myös hänen nimeään kantavan Kiasman taidekokoelman kautta. □